

Onderzoek Toekomstgericht Onderwijs

*Het bevorderen van zelfsturing bij leerlingen
op het Da Vinci College Leiden*

Eindrapportage Cyclus 1 en 2

November 2017

William Vletter

Mira Regensburg

Inhoudsopgave

1	Inleiding en onderzoeksvraag	3
2	Opzet en uitvoering van het onderzoek	4
3	Verwerking onderzoeksgegevens	7
4	Resultaten Onderzoek	7
5	Conclusie en discussie	11
	Bijlagen	13
	Bijlage 1: Vragenlijst leerlingen zelfsturing	14
	Bijlage 2: Resultaten zelfsturing alle respondenten	15
	Bijlage 3: Resultaten zelfsturing jongens en meisjes	21
	Bijlage 4: Interviewleidraad coaches, cyclus 2	28
	Bijlage 5: Interviewleidraad groepsinterview leerlingen, cyclus 2	29
	Bijlage 6: Uitwerking interviewleidraad groepsinterview leerlingen (zie bijlage 5)	30

1 Inleiding en onderzoeksvraag

De afgelopen jaren was er een duidelijke daling in motivatie zichtbaar bij leerlingen op het Da Vinci College Kagerstraat. Veel leerlingen vertoonden veel “consumerend” gedrag; de leraar vertelt en de leerling luistert. Dit leidde tot veel onvrede onder het docententeam en directie. Bovendien waren de resultaten in de HAVO bovenbouw onder de maat, waardoor de school extra gedreven was om op zoek te gaan naar oplossingen om de leerlingen meer actief te krijgen.

De afgelopen jaren is er behoorlijk geïnvesteerd in digitale leermiddelen en tools om het aanbod aan werkvormen te vergroten, en leerlingen te activeren om mee te doen. Hiervoor zijn diverse trainingen geweest en zijn veel docenten er actief mee aan de slag gegaan. Helaas hebben deze inspanningen volgens de directie weinig effect gehad op de motivatie van leerlingen. Zij zien nog steeds een te grote consumerende houding bij leerlingen, terwijl de inspanningen bij de docenten juist toegenomen zijn.

Het Da Vinci college denkt dat een gepersonaliseerde aanpak beter werkt voor een actievere houding bij leerlingen in de klas. De aanname is dat leerlingen gemotiveerder zullen zijn wanneer zij zelf meer sturing kunnen geven aan hun eigen leerproces. De gedachte hierbij is dat een hogere intrinsieke motivatie zal leiden tot een actievere leerling in de school. Om deze reden is het Da Vinci College twee jaar geleden gestart met coaches, waarvoor specifieke scholing is aangeboden. Met coaching wil men de verantwoordelijkheid meer bij leerlingen leggen en toe naar gepersonaliseerd leren. Coaches treden meer begeleidend op, in plaats van te vertellen wat de leerling zou moeten doen. Door middel van drie of meer coachgesprekken per jaar dient de leerling zelf doelen te formuleren en aan te geven hoe ze deze doelen gaan bereiken. De coaches, die in principe per tweetal een klas bedienen, dragen zorg voor het begeleiden van het leerproces; zorgen ervoor dat de leerling zich houdt aan gemaakte afspraken en proberen reflecterend denken bij de leerlingen te stimuleren.

Op dit moment zijn we in het derde jaar van het coachingstraject beland en hebben de meeste collega’s die belast zijn met het coachen een speciale coachingstraining gevolgd. Een logische vervolgstap van de directie is om te beoordelen of het gewenste doel daadwerkelijk behaald wordt.

De directie heeft daarom het Da Vinci onderzoeksteam de opdracht gegeven om dit te onderzoeken, en wel binnen het kader van het NRO-onderzoek Toekomstgericht Onderwijs. Het onderzoeksteam heeft vervolgens, in nauwe samenwerking met de rector, de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Onderzoeksvraag: *Verhoogt een coachende rol van een docent de zelfsturing van leerlingen?*

We verwachten dat coaching, aangezien we daarmee reeds twee jaar bezig zijn, de zelfsturing bij leerlingen een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Tevens vond directie het mede waardevol om te onderzoeken of er ook een verschil te zien is tussen jongens en meisjes in zelfsturing, aangezien de indruk bestaat dat meisjes hier meestal verder in ontwikkeld zijn. Wanneer deze aanname klopt, betekent dat wellicht dat een jongen anders gecoacht dient te worden dan een meisje.

Subvragen cyclus 1 (eerste jaar van het NRO-onderzoek):

- 1.) Hoe wordt er op het Da Vinci College Kagerstraat vormgegeven aan zelfsturing?
- 2.) Wat is de huidige stand van zaken wat betreft zelfsturing bij de leerlingen?
- 3.) Welke verschillen in zelfsturing zien we tussen jongens en meisjes?
- 4.) Wat zijn de Tips & Tops vanuit het perspectief van de leerling en de coach?

Van cyclus 1 naar cyclus 2 (tweede jaar van het NRO-onderzoek):

Naar aanleiding van de hoge scores van leerlingen in het vragenlijstonderzoek, op een aantal aspecten van zelfsturing uit cyclus 1, werd het doel van cyclus 2 geformuleerd.

Doel cyclus 2: Achterhalen hoe het komt dat leerlingen op het Da Vinci College op de onderstaande stellingen hoog op scoren.

- *Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk*
- *Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten*
- *Ze leren zelf initiatieven te nemen*
- *Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven*

Dit doel hebben we vertaald naar de volgende onderzoeksvraag:

Welke coachingsacties hebben bijgedragen aan de hogere scores op (bovenstaande) vaardigheden omtrent zelfsturing?

2 Opzet en uitvoering van het onderzoek

Cyclus 1

Om de onderzoeksvraag en de subvragen te kunnen beantwoorden hebben we de volgende onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- a) Een groepsinterview met docenten die een coachings cursus hebben gevolgd (vooral ten behoeve van subvragen 1 en 4 en de hoofdvraag);
- b) Een vragenlijstonderzoek onder leerlingen van tweede klassen (ten behoeve van subvragen 2 en 3)
- c) Een groepsinterview met leerlingen (ten behoeve van onderzoeksvragen 1 en 4 en de hoofdvraag).

Ad a.) Alle docenten, die een coaching cursus gevolgd hadden, werden uitgenodigd voor een groepsinterview. We hoopten op zoveel mogelijk respons (minimaal 5), maar in de praktijk werd het een groepsinterview met twee coaches (waarvan één de cursus gevolgd heeft en de ander de cursus nog aan het volgen is).

Vanuit het *perspectief van docenten* hebben we tijdens het groepsinterview aan bod laten komen:

- Hoe krijgt coaching nu vorm?
- Welke effecten zien de coachende docenten op het gebied van zelfsturing van de leerlingen?
- De volledige vragenlijst, die we de leerlingen hebben laten invullen, hebben we gebruikt als leidraad voor het groepsinterview (zie bijlage 1). We zijn alle stellingen langsgelopen en hebben specifiek gevraagd of ze deze herkennen en in de praktijk brengen.
- Afsluitend gevraagd naar Tips & Tops

Ad b.) Gekozen werd voor de tweede klassen, aangezien deze reeds vorig jaar coaching gehad hebben en het tweede jaar in zijn gegaan. Er zijn op Da Vinci College in totaal zes tweede klassen, waarvan we wisten dat er twee klassen inmiddels behoorlijk “vragenlijstmoe” waren. De resterende vier tweede klassen (één klas 2VWO, twee klassen 2HAVO en één klas 2MAVO) zijn in dit onderzoek bevroegd. De digitale vragenlijst werd bij alle vier de tweede klassen uitgezet. In totaal gaf dit 81 respondenten, waarvan 8 respondenten uitvielen vanwege onvolledige invulling van de vragenlijst. Onder de 73 resterende respondenten waren 41 jongens en 32 meisjes.

Ad c.) Daarnaast werden er per klas door de coach ongeveer drie leerlingen uitgenodigd voor een groepsinterview. In de praktijk werd het een groepsinterview met zes leerlingen uit drie van de vier klassen (2VWO klas niet).

Vanuit het *perspectief van de leerlingen* hebben we dus:

- De vragenlijst individueel digitaal laten invullen door de vier verschillende klassen (zie bijlage).
- Een groepsinterview afgenomen met zes leerlingen uit drie verschillende klassen, waarbij de eerder individueel ingevulde vragenlijst als leidraad voor het groepsinterview werd gebruikt. Eveneens werd afsluitend gevraagd naar Tips & Tops.

Cyclus 2:

Om de vragen van cyclus 2 te kunnen beantwoorden is gekozen voor interviews met coaches en groepsinterviews met leerlingen van coaches .

We hebben voor interviews met coaches gekozen om dieper te kunnen doorvragen om zodoende te achterhalen wat de specifieke coachingsacties zijn, die kunnen hebben bijgedragen aan de mate van zelfsturing bij leerlingen.

Van alle coaches van de tweede klassen werd een selectie gemaakt van ervaren- en onervaren coaches. Een ervaren coach heeft de volledige coachingstraining afgerond en reeds een jaar in praktijk gebracht, een onervaren coach daarentegen, voldoet niet aan deze voorwaarden.

In de praktijk hebben we van hen 1 onervaren coach en 2 ervaren coaches kunnen interviewen aan de hand van bijgevoegde interviewleidraad (zie bijlage 4).

Tijdens de interviews met coaches kwamen de volgende aspecten aan bod:

- Hoe goed vind je jezelf als coach (geef een cijfer van 0-10)?
- In hoeverre lukt het je om te coachen? Waar hangt het vanaf of dit lukt?
- Wat betekent coachen concreet? Wat doe je?
- Heb je de indruk dat het zelfsturing van leerlingen (dwz dat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leerproces) bevordert? Hoe?

De leerlingen scoren het hoogst op de onderstaande vier aspecten van zelfsturing. Naar aanleiding hiervan werd de coaches ook gevraagd of coaching daaraan volgens hen bijdraagt, en zo ja, op welke manier? En wat doet de coach om dat te bevorderen? Hierbij werd gevraagd dit concreet te benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc.

- *Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk*
- *Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten*
- *Ze leren zelf initiatieven te nemen*
- *Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven*

Voor de groepsinterviews met leerlingen zijn eerst 2 van de tweede klassen geselecteerd op basis van de hoeveelheid ervaring van hun coaches, oftewel één van onervaren coaches en één van ervaren coaches. Uit iedere klas werden vier leerlingen geselecteerd, twee jongens en twee meisjes uit de leerlingenlijst, in totaal werden dus 8 leerlingen bevroegd. Dit groepsinterview was aanvankelijk gepland aan het einde van vorig schooljaar (2016-2017), toen deze leerlingen nog in de tweede klas zaten. Om diverse redenen is het niet gelukt om dit nog in het vorig schooljaar te realiseren. Begin dit schooljaar (2017-2018) hebben we deze leerlingen alsnog uitgenodigd voor het groepsinterview. Praktisch resulteerde dit in een groep van 8 leerlingen, te weten: 2 jongens 6 meisjes, uit de vroegere 2 tweede klassen, die inmiddels in de derde klas zaten. De leerlingen werden geïnterviewd volgens bijgevoegde leidraad (zie bijlage 5).

Tijdens het groepsinterview met de leerlingen kwamen de volgende aspecten aan bod:

Algemeen:

- Hoe vaak hebben jullie een coachgesprek?
- Wat vind je van de coachgesprekken? Wat gaat wel goed en wat niet? Wat is voor jou belangrijk?
- Heb je het idee dat het beter gaat op school door coaching? Zo ja, hoe dan precies? Zo niet, waarom dan niet?

Vervolgens werd ingegaan op vier aspecten met betrekking tot zelfsturing uit de vragenlijst uit cyclus 1, waarop de leerlingen destijds het hoogst scoorden. Naar aanleiding hiervan werd gevraagd of coaching volgens hen hieraan bijdraagt en zo ja, op welke manier?

- *Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk*
- *Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten*
- *Ze leren zelf initiatieven te nemen*
- *Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven*

Tenslotte werd gevraagd een top 5 maken van 'dingen' die hen kunnen helpen om verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk en afsluitend werden Tips & Tops gevraagd.

3 Verwerking onderzoeksgegevens

Cyclus 1:

De ingevulde digitale vragenlijsten zijn met behulp van Excel geanalyseerd. De groepsinterviews zijn met aantekeningen en audio opnames vastgelegd en geanalyseerd. De resultaten met betrekking tot de verschillen tussen jongens en meisjes zijn verwerkt in Excel tot staafdiagrammen. Er is voornamelijk globaal gekeken naar de verschillen tussen jongens en meisjes. Er is dus (nog) niet gekeken of de verschillen significant zijn.

Cyclus 2:

De verkregen antwoorden van de interviews zijn in Word uitgewerkt. Zie bijlage 6 voor de uitwerkingen van de interviewleidraad van de leerlingen.

4 Resultaten Onderzoek

Cyclus 1:

Onderzoeksvraag: Verhoogt een coachende rol van een docent de zelfsturing van leerlingen?

Onze deelvragen kunnen we grotendeels beantwoorden, maar de hoofdvraag blijft lastig te beantwoorden. Dit aangezien we geen 0-meting ter vergelijking hebben en we dus geen echte vergelijking met de situatie zónder coaching kunnen maken. Dit is de reden waarom we de bij extra deelvraag 2 de huidige stand van zaken hebben bekeken en dus geen uitspraken doen of een coachende rol daadwerkelijk de oorzaak is van de hoge scores.

1.) Hoe wordt er op het Da Vinci College Kagerstraat vormgegeven aan zelfsturing?

- Eerste jaar (initiatie coaching): Meerdaagse KED coachcursus van Kunskapsskolan Nelderland.

Voornaamstee doel is de leerling zélf doelen te laten stellen en de weg ernaartoe vorm te laten geven. Meerdere modellen worden hierbij gehanteerd, zoals: Dramadriehoek, Drie posities, Gouden driehoek, Vijf fasen van een coachgesprek, Winnaarsdriehoek, Ijsbergmodel, Interventiemodel, Leerstrategiën, Transactionele analyse.

- Tweede jaar, verdere implementatie coaching: Driedaagse KED-geïnspireerde coachcursus van 5D, die bestaat uit het verkrijgen van verscheidene instrumenten voor coachgesprekken. De nadruk ligt met name op het hoe en wanneer inzetten van deze instrumenten en het vele oefenen hiermee.

Eveneens is het voornaamste doel de leerling zélf doelen te laten stellen en de weg ernaartoe vorm te laten geven. Meerdere modellen worden hierbij gehanteerd en zijn veelal KED-geïnspireerd, zoals: Dramadriehoek, Drie posities, Gouden driehoek, Vijf fasen van een coachgesprek, Winnaarsdriehoek, Ijsbergmodel, Interventiemodel, Leerstrategiën, Transactionele analyse.

2.) Wat is de huidige stand van zaken wat betreft zelfsturing bij de leerlingen?

Algemeen kunnen we stellen dat de leerlingen het merendeel van de vaardigheden, die voor zelfsturing nodig zijn, een score toekennen rond de drie en vier op een vijfpuntsschaal (zie bijlage 2 voor de staafdiagrammen). In cyclus 2 willen we dit graag verder analyseren.

3.) Welke verschillen in zelfsturing zien we tussen jongens en meisjes?

Wat als eerste opvalt is dat meisjes op bijna alle stellingen minder hoog scoren dan jongens. Alleen bij stelling 11 (zelfstandig aan het werk en blijven) scoren de meisjes hoger dan de jongens. Het verschil is echter minimaal te noemen (0, 1pt). De grootste verschillen (min. 0,3 pt) zien we bij de stellingen 6, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 18 en 19. Het is erg lastig om hier een verklaring voor te geven. Zie bijlage 3 voor de staafdiagrammen.

4.) Wat zijn de Tips & Tops vanuit het perspectief van de leerling en de coach?

Onderstaand lijstje van Tips & Tops is verkregen vanuit de groepsinterviews van zowel de coaches als de leerlingen.

Tips:

1. Coachcursus beter inzetten: niet op vrije dagen. Voorstel van collega: iedereen op dinsdag.
2. Welbevinden moet duidelijk in gesprekken terugkomen (leerling en docent geven dat beiden aan)
3. Coach-partners op gelijke uren inzetten (van dezelfde klas). Leerling en docent geven beiden aan: niet het 8^e uur!
4. Meer studievaardigheden aanbieden en hebben van een soort "toolbox" in een gedeelde digitale omgeving
5. Meer ouderparticipatie inzetten. Na mail over teveel, te laat of absent moet de verantwoordelijkheid verschuiven naar ouders (dus niet meer door de mentor laten bellen)
6. Het is wel nodig om met je coach-partner een "klik" te hebben.
7. School van kansen blijven, maar leerlingen wel op het gepaste niveau plaatsen.
8. Gesprekken deels gepland en deels op aangeven van de leerlingen.
9. Meer positieve feedback geven.
10. Mogelijkheid tot intervisie bieden aan coaches, zodat ze bij moeilijk te coachen leerlingen samen hierover kunnen nadenken en handelen.

Tops:

1. Aantal gesprekken met leerlingen is gehalveerd (niet per saldo een lichtere taak).
2. Fijn om met coach-partner te overleggen, samen te werken en eventueel sparren.
3. Leerling voelt zich gesteund als het gesprek plaatsvindt en zegt net dat ene "zetje" te krijgen.
4. Leerlingen krijgen het gevoel dat ze duidelijke doelen leren stellen.

Cyclus 2:

Resultaten docenteninterviews

In het onderstaande zijn de resultaten van de docenteninterviews (zie bijlage 6) van de docenten verwerkt tot een samenvatting.

1. Hoe goed vind je jezelf als coach (geef een cijfer van 0-10).

Gemiddeld rond een 7. Wel wordt er aangegeven dat ze hun coachingsvaardigheden moeilijk kunnen inzetten vanwege roostertechnische problemen, of door een moeilijk hanteerbare klas.

2. In hoeverre lukt het je om te coachen? Waar hangt het vanaf of dit lukt?
Vooraf tijd is een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen coachen.

3. Wat betekent coachen concreet? Wat doe je?
Het bespreken/monitoren van cijfers

Laat de leerling zelf met (reële) leerdoelen komen.

Ondanks dat welzijn in eerste instantie niet wordt gezien als een onderdeel van een coachgesprek, besteden de coaches hier toch tijd aan. Het versterkt namelijk het vertrouwen en kan het een bepalende factor zijn voor de behaalde schoolresultaten.

Haalbare doelen stellen (zowel korte als lange termijn)

4. Heb je de indruk dat het zelfsturing van leerlingen (dwz dat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leerproces) bevordert? Hoe?
Docenten geven hier geen eenduidig ja op. Als het zelfsturing bevordert, dan in beperkte mate.

De leerlingen scoren het hoogst op de onderstaande vier aspecten van zelfsturing in de vragenlijst van cyclus 1 (zie bijlage 3 vragenlijst zelfsturing).

Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk

5. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Twee van de drie coaches geven aan dat ze denken er wel iets aan bijdragen, maar dat het effect gering lijkt. Volgens 1 coach is het belangrijk dat we direct bij de "voor deur" beginnen om zo'n hoog mogelijk rendement te halen. Inzoomen op moeilijk vakken wordt door 1 coach als actie genoemd.

Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten

6. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Twee van de drie coaches geven aan hier niet veel aan bij te dragen. Een coach wijt het aan een te lage motivatie bij leerlingen.

Ze leren zelf initiatieven te nemen

7. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Twee van de drie coaches zien hier wel een verbetering in, al is wel lastig om dit toe te schrijven aan een bepaalde coachingsactie. Een coach mist een speciaal programma dat de ontwikkeling van studievaardigheden moet stimuleren.

Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven

8. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Hier geven de coaches geen eenduidig antwoord op. Wel worden het stellen van doelen en het leren maken van een planning (en daaraan houden) als belangrijke voorwaarden genoemd.

Overige opmerkingen:

Ik deed ten tijde van het mentoraat veel meer voor de leerlingen, nu met coaching minder.

Het zou fijn zijn om meer contact met andere coaches te hebben en houden.

Coachen zou meer tot zijn recht komen bij: meer gesprekken, kleinere stappen en kleinere doelen.

Herhaling van de cursus of follow-up bijeenkomsten zouden welkom zijn om ervaringen te bespreken. Elke klas kan weer vragen om een andere manier van coachen, zeker met deze bepaalde klas had overleg wenselijk geweest.

Resultaten leerlinginterview

De bevroagde leerlingen hebben niet heel vaak een coachgesprek; 2/3 x per jaar.

Uit het interview blijkt dat leerlingen het jammer vinden dat de focus voornamelijk op het stellen van doelen ligt en niet op welbevinden. Hier zou tijdens een coachgesprek meer aandacht aan besteden mogen worden.

Ze vinden het goed dat de coach helpt bij het stellen van doelen, maar geven tegelijk aan dat ze dit ook denken prima zelf te kunnen.

De leerlingen hebben niet bewust het idee dat coaching een positieve bijdrage levert hun schoolprestaties.

Vervolgens zijn we ingegaan op de vier aspecten uit de vragenlijst waar de leerlingen hoog op gescoord hebben: verantwoordelijk zijn voor eigen werk, zelf iets uitzoeken, initiatieven nemen en zelfstandig aan het werk gaan en blijven.

Alleen bij verantwoordelijk zijn voor eigen werk zien leerlingen een coach, weliswaar in beperkte mate, als een positieve factor. Een leerling geeft aan het prettig te vinden dat een coach je helpt te herinneren aan de doelen die in voorgaande coachgesprekken geformuleerd zijn.

5 Conclusie en discussie

Coaching op het Da Vinci college wordt vormgegeven door het aanbieden van scholing en facilitering in het rooster. De scholing is in eerste instantie vormgegeven door een meerdaagse KED coachcursus en vervolgens door een (driedaagse) afgeleide versie hiervan door de “dames van 5D” . Op dit moment, drie jaar na de invoering van coaches, stagneert de verdere implementatie door: roostering, aanbieden van scholing en onvoldoende bezetting om per tweetal een klas te coachen.

In cyclus 1 hebben de leerlingen hoge scores toegekend aan de verschillende stellingen met betrekking tot de mate van hun zelfsturing. Ook hebben de jongens op bijna alle stellingen hoger gescoord dan de meisjes. Ondanks het dieper doorvragen tijdens het interview is het moeilijk te achterhalen of leerlingen bepaalde vaardigheden hier leren, of reeds denken te bezitten.

Het afnemen van de groepsinterviews werd wel én niet ervaren als een waardevol instrument. Belangrijk hierbij is het creëren van een veilige sfeer, waarin zowel docent als leerling vrijuit durven te spreken. Echter, tijdens tweede groepsinterview in cyclus 2 hebben we het vermoeden van de dynamieken van groepsdruk, die onze resultaten mogelijk heeft beïnvloed.

In cyclus 2 hebben we een ons verdiept of bepaalde zelfsturingsvaardigheden, waar leerlingen in cyclus 1 hoog op gescoord hebben, het gevolg zijn van specifieke coachingsacties. De vaardigheden staan hieronder nog even kort benoemd:

- *Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk*
- *Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten*
- *Ze leren zelf initiatieven te nemen*
- *Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven*

De coaches kunnen moeilijk aangeven of hun handelen daadwerkelijk een bijdrage levert aan zelfsturing bij de leerlingen. Op de aspecten *verantwoordelijk zijn voor hun eigen werk* en *initiatieven nemen*, zijn twee van de drie docenten van mening dat ze wel een bepaalde invloed hebben, maar zij hebben de indruk dat het effect erg gering is. Alleen op het aspect verantwoordelijk zijn voor eigen werk hebben leerlingen iets positiefs aangehaald; het aanhalen van eerder gemaakte doelen wordt door bepaalde leerlingen als prettig ervaren. Op de overige aspecten hebben de leerlingen niet de ervaring gehad om gestimuleerd te worden door hun coach om hier verder in te ontwikkelen. Opvallend is dat docenten aangeven tijd en aandacht te besteden aan welbevinden, maar dat dit niet blijkt uit het leerlinginterview. De kleinschaligheid van onze leerlingpanel kan hier een rol in hebben gespeeld, bovendien was er wellicht ook sprake van groepsdruk binnen dit panel.

We kunnen hieruit concluderen dat ons doel van cyclus 2: *Achterhalen hoe het komt dat leerlingen op het Da Vinci College hier hoog op scoren*, niet hebben kunnen bereiken. Hiervoor zal nader onderzoek nodig zijn.

Het is achteraf de vraag of we tijdens ons onderzoek hebben gewerkt met de geschikte, betrouwbare instrumenten. In hoeverre zijn coaches zich bewust van hun effect op het zelfsturend vermogen van hun leerlingen? En in hoeverre zijn de leerlingen zich ervan bewust wat het effect is van een coachgesprek op hun eigen handelen en hun vaardigheden in zelfsturing?

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek zou eventueel vervolgonderzoek eerder in de vorm van observaties moeten plaatsvinden. Zodoende speelt het wel of niet bewust zijn van de effecten coaching bij zowel de coaches als de leerlingen geen rol en is er daarnaast ook geen sprake van groepsdruk.

Onze onderzoeksvraag: *Verhoogt een coachende rol van een docent de zelfsturing van leerlingen?* hebben we niet kunnen beantwoorden. De grootste opbrengsten uit ons onderzoek kwamen uit cyclus 1: het feit dat de leerlingen hoog scoorden op verschillende aspecten van zelfsturing én de Tips & Tops, die volgden uit de interviews met de coaches en leerlingen. Deze zijn vervolgens aan de directie en aan de stuurgroep Coaching doorgespeeld. Praktische en relevante Tips & Tops zijn inmiddels door deze stuurgroep aan de alle coaches gecommuniceerd.

Tevens kan de implementatiefase een rol gespeeld hebben in uitkomsten van ons onderzoek. Achteraf beschouwd stellen we ons de vraag of coaching ten tijde van ons onderzoek voldoende voldeed aan belangrijke randvoorwaarden om volledig tot zijn recht te komen. Zoals te zien aan de verzamelde Tips & Tops liepen coaches in de praktijk regelmatig tegen obstakels aan om goed te kunnen coachen, zoals: te weinig tijd, moeilijk te coachen klassen en gebrek aan intervisie met andere coaches om samen hierover na te denken hoe hiermee om te gaan

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst leerlingen zelfsturing

Zelfsturing

Deze vragenlijst meet de mate van zelfsturing die je tot **nu toe op het Da Vinci college hebt geleerd**.

Er is geen goed of fout en de antwoorden worden anoniem verwerkt.

Ik ben een jongen Ik ben een meisje Ik zit in klas:..... Ik ben jaar

Geef nu antwoord op de onderstaande vragen.

De gebruikte schalen staan voor:

1: Helemaal niet mee eens, **2:** Niet mee eens, **3:** Niet eens/niet oneens, **4:** Mee eens, **5:** Helemaal mee eens

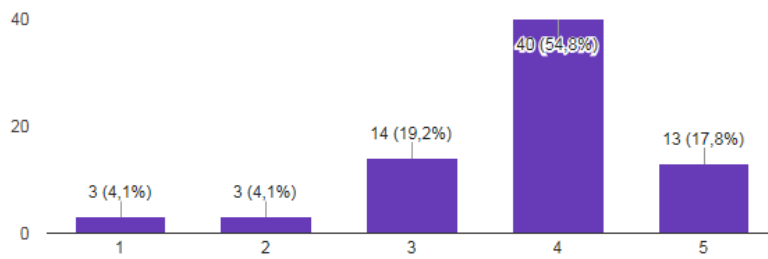
Op deze school leer je:

	1	2	3	4	5
1. Een taak volhouden, ook als het even tegen zit	☐	☐	☐	☐	☐
2. Een andere aanpak gebruiken als het even tegenzit	☐	☐	☐	☐	☐
3. Verantwoordelijk zijn voor je eigen werk	☐	☐	☐	☐	☐
4. Eerst zelf uitzoeken als je iets niet weet	☐	☐	☐	☐	☐
5. Vragen stellen als je iets niet weet	☐	☐	☐	☐	☐
6. Je werk plannen	☐	☐	☐	☐	☐
7. Jezelf houden aan je planning	☐	☐	☐	☐	☐
8. Planning aanpassen	☐	☐	☐	☐	☐
9. Je afspraken nakomen	☐	☐	☐	☐	☐
10. Zelf initiatieven nemen	☐	☐	☐	☐	☐
11. Zelfstandig aan het werk gaan en blijven	☐	☐	☐	☐	☐
12. Doelen stellen	☐	☐	☐	☐	☐
13. Zelf tot actie overgaan als ik mijn doelen niet behaald heb	☐	☐	☐	☐	☐
14. Welke manier van leren het beste bij mij past	☐	☐	☐	☐	☐
15. Rust en concentratie in jezelf vinden	☐	☐	☐	☐	☐
16. Keuzes maken	☐	☐	☐	☐	☐
17. Omgaan met vrijheid	☐	☐	☐	☐	☐
18. Leren van wat goed en fout is gegaan	☐	☐	☐	☐	☐
19. Reflecteren op wat beter zou kunnen	☐	☐	☐	☐	☐

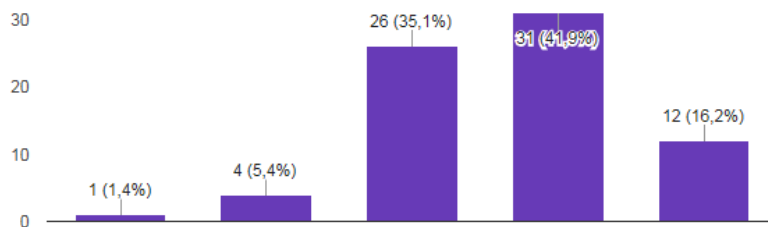
Bedankt voor het invullen!!!

Bijlage 2: Resultaten zelfsturing alle respondenten

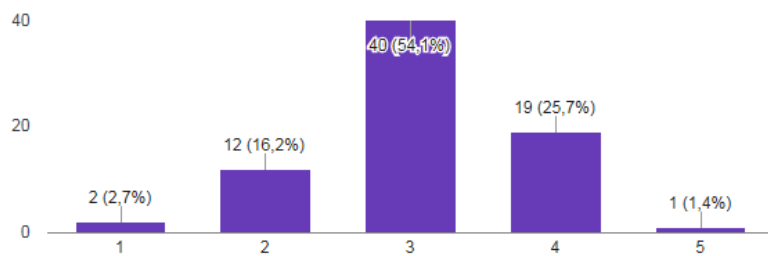
3. Op deze school leer je verantwoordelijk zijn voor je eigen werk (73 reacties)

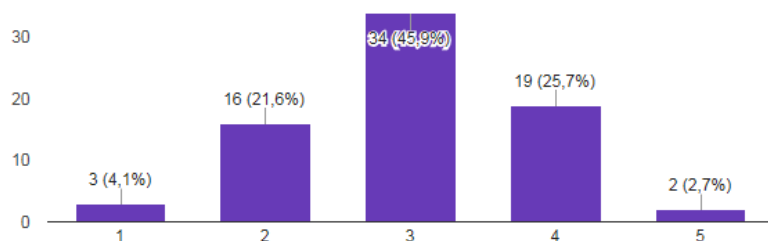
4. Op deze school leer je eerst zelf uitzoeken als je iets niet weet (74 reacties)

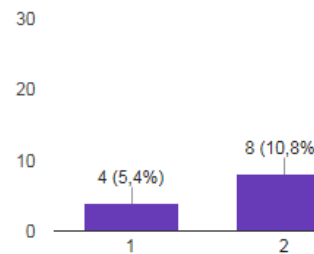
1. Op deze school leer je een taak volhouden, ook als het even tegen zit (74 reacties)

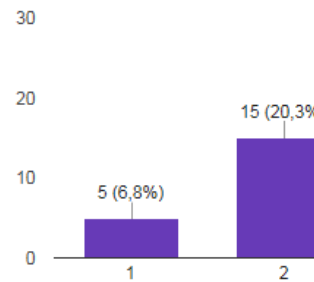
2. Op deze school leer je een andere aanpak gebruiken als het even tegenzit (74 reacties)

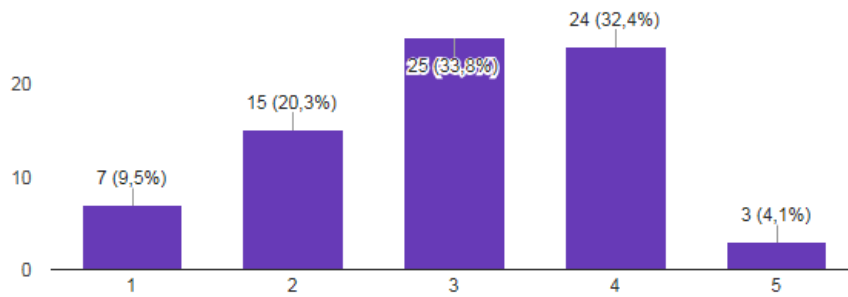
5. Op deze school leer je vragen

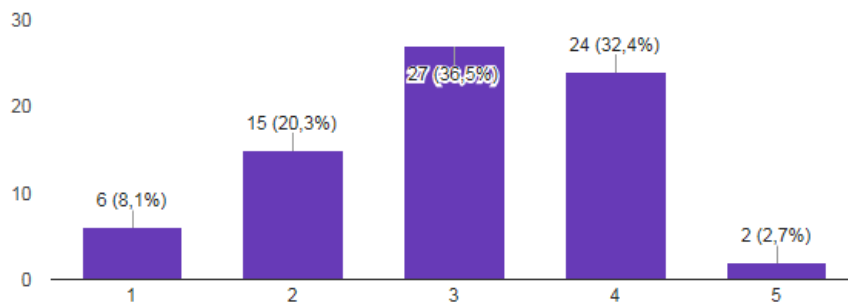
6. Op deze school leer je je werk

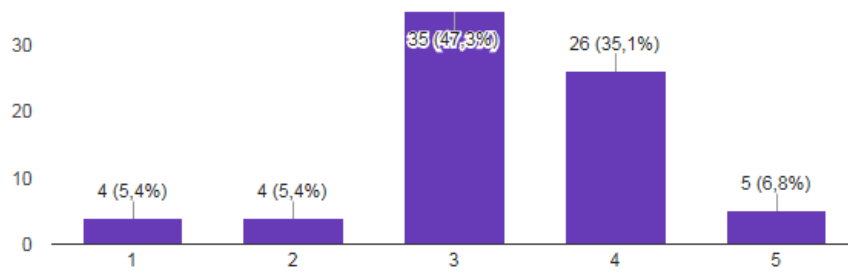
7. Op deze school leer je jezelf houden aan je planning (74 reacties)

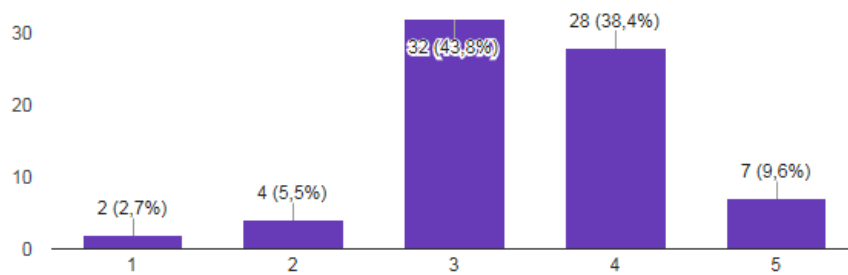
8. Op deze school leer je je planning aanpassen (74 reacties)

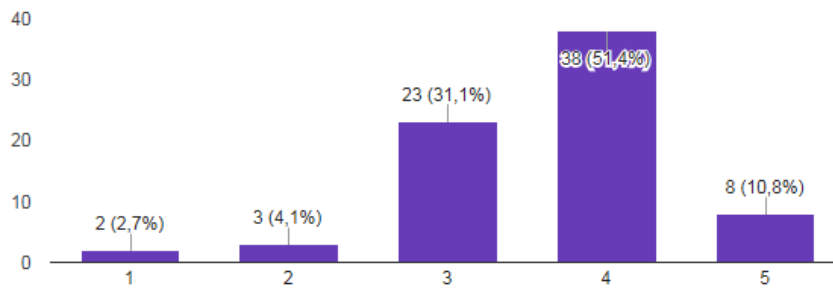
9. Op deze school leer je je afspraken nakomen (74 reacties)

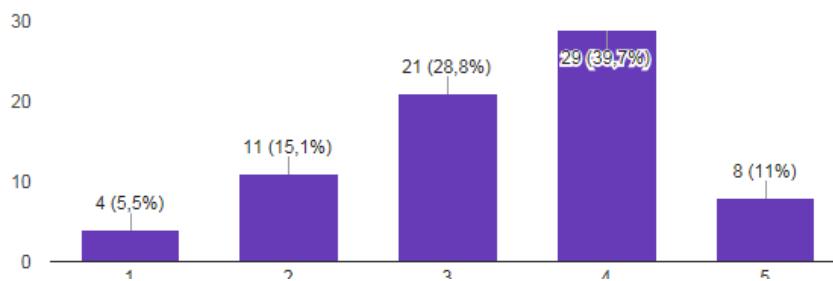
10. Op deze school leer je zelf initiatieven nemen (73 reacties)

11. Op deze school leer je zelfstandig aan het werk gaan en blijven (74 reacties)

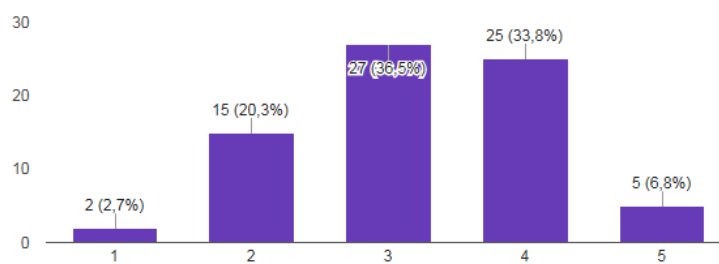

12. Op deze school leer je doelen stellen (73 reacties)

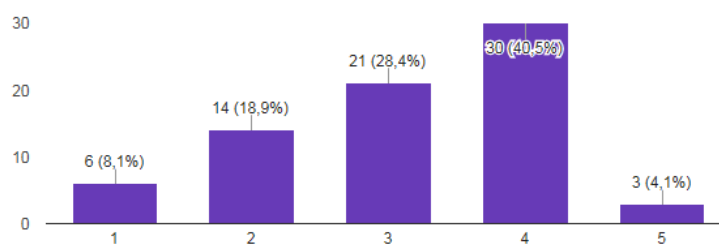
13. Op deze school leer je zelf tot actie overgaan als ik mijn doelen niet behaald heb

(74 reacties)

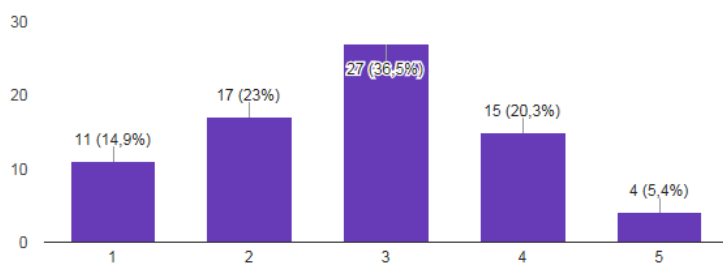

14. Op deze school leer je welke manier van leren het beste bij mij past

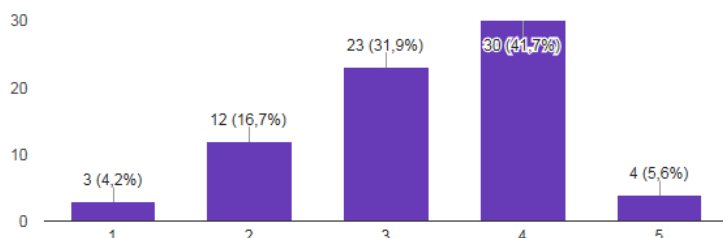
(74 reacties)

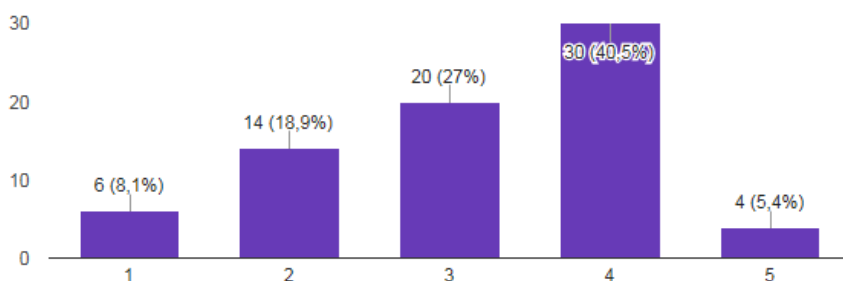
15. Op deze school leer je rust en concentratie in jezelf vinden (74 reacties)

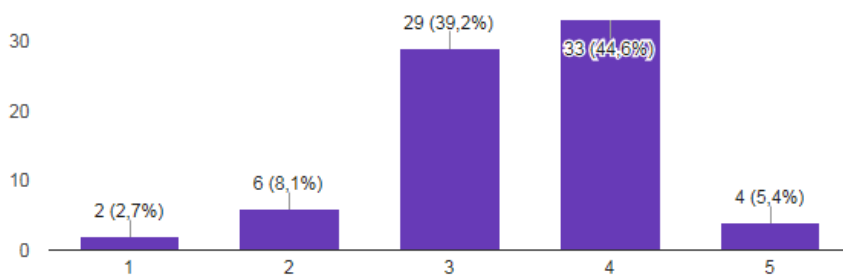
16. Op deze school leer je keuzes maken (72 reacties)

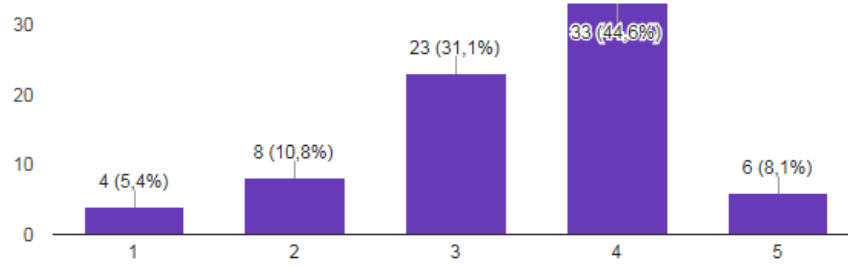
17. Op deze school leer je omgaan met vrijheid (74 reacties)

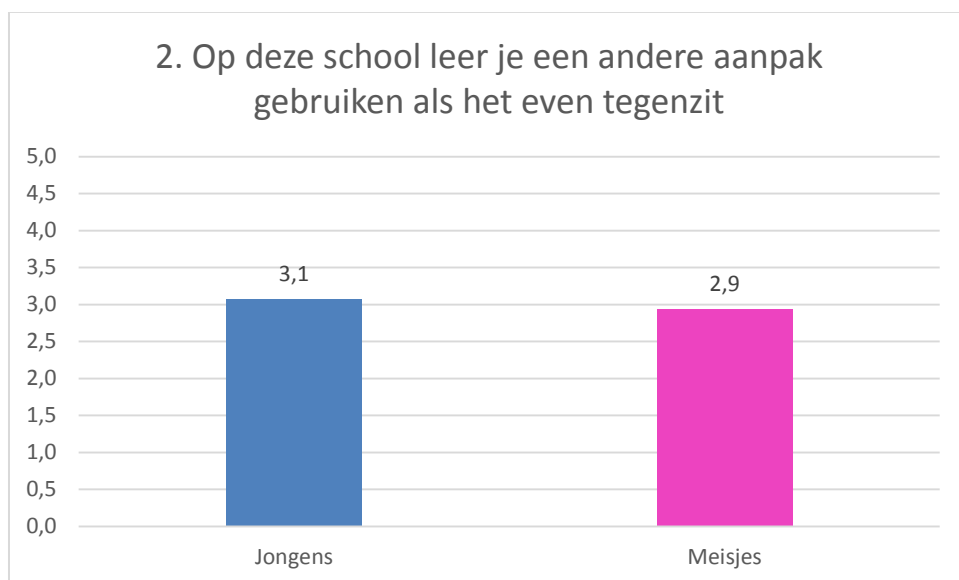
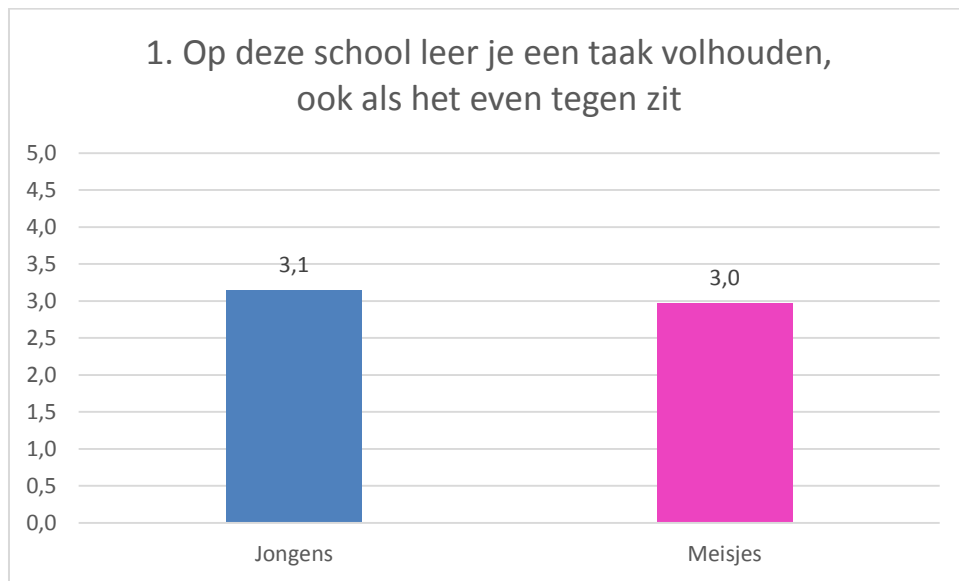
18. Op deze school leer je leren van wat goed en fout is gegaan (74 reacties)

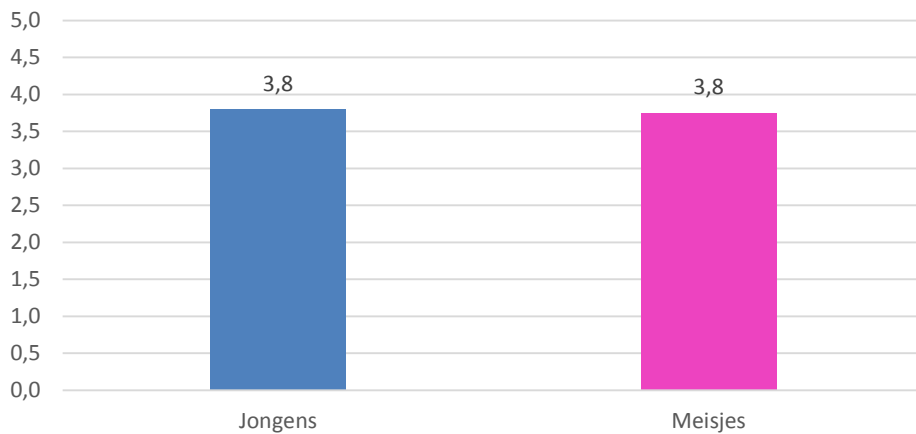
19. Op deze school leer je reflecteren op wat beter zou kunnen (74 reacties)

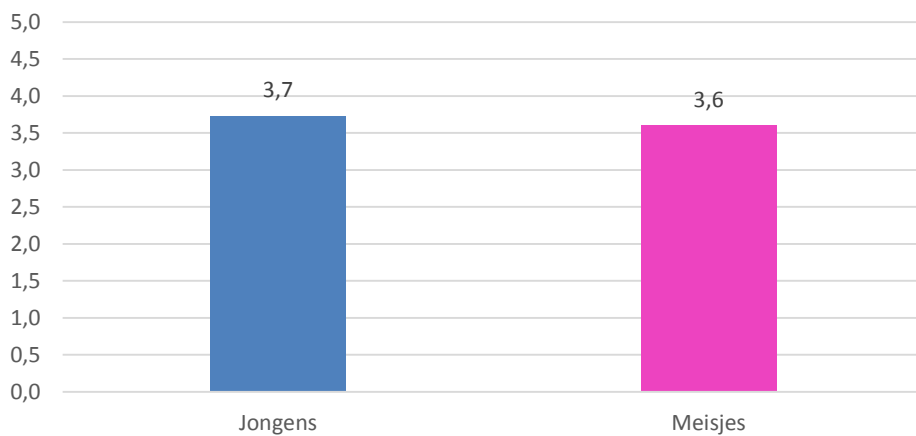
Bijlage 3: Resultaten zelfsturing jongens en meisjes

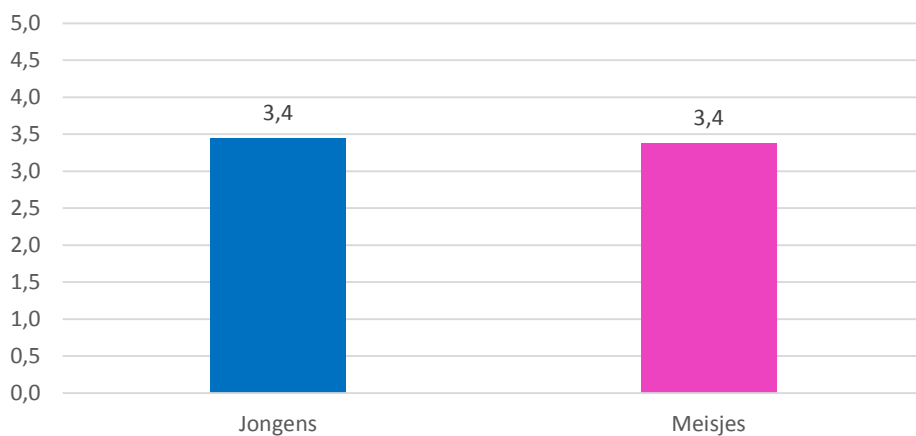
3. Op deze school leer je verantwoordelijk zijn voor je eigen werk

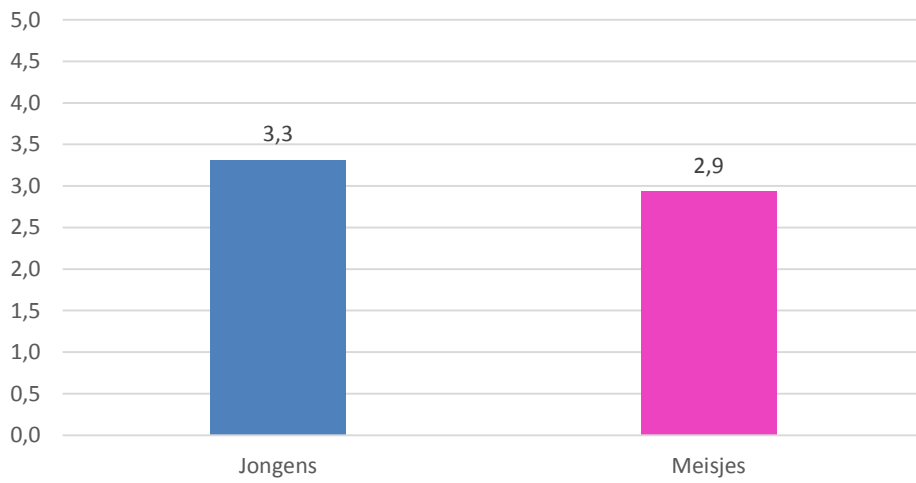
4. Op deze school leer je eerst zelf uitzoeken als je iets niet weet

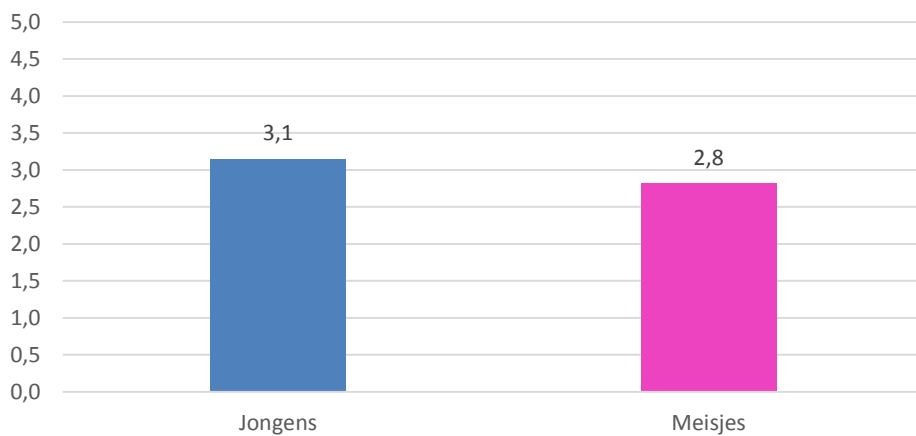
5. Op deze school leer je vragen stellen als je iets niet weet

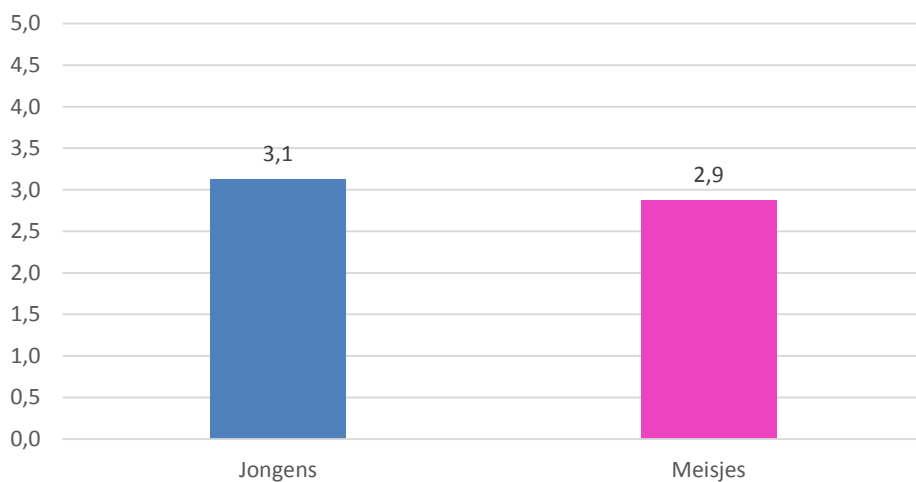
6. Op deze school leer je je werk plannen

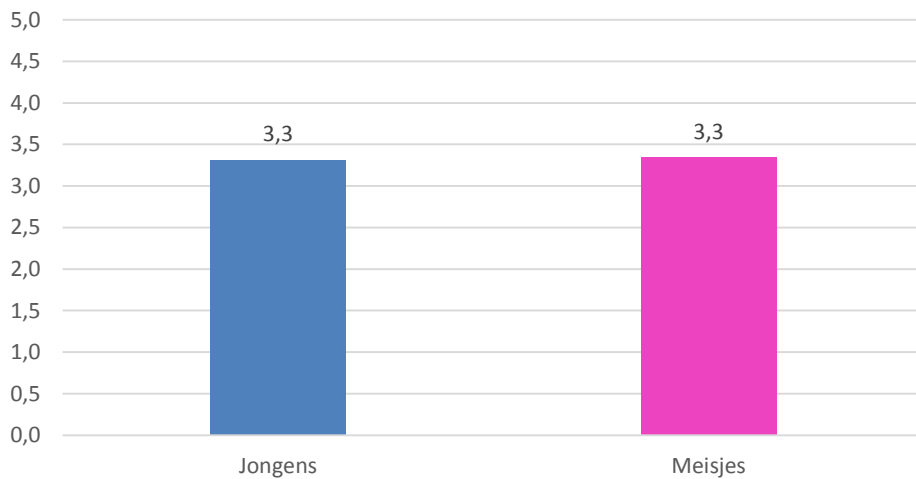
7. Op deze school leer je jezelf houden aan je planning

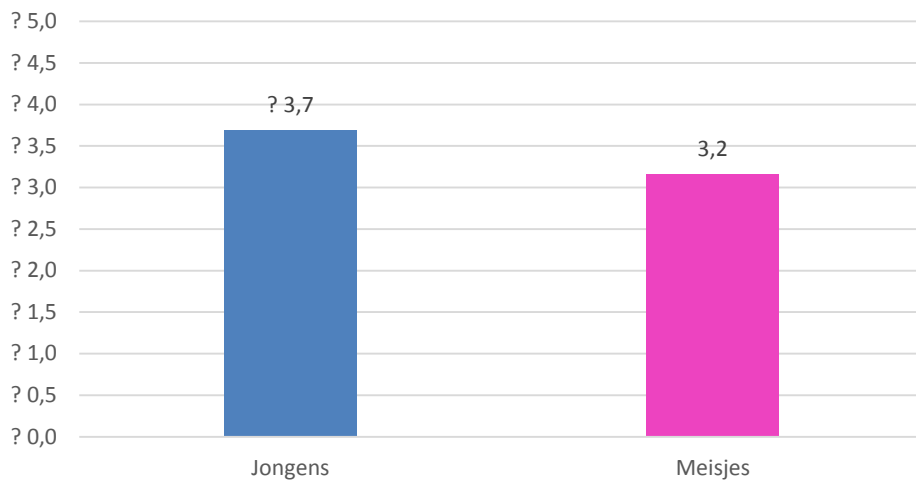
8. Op deze school leer je je planning aanpassen

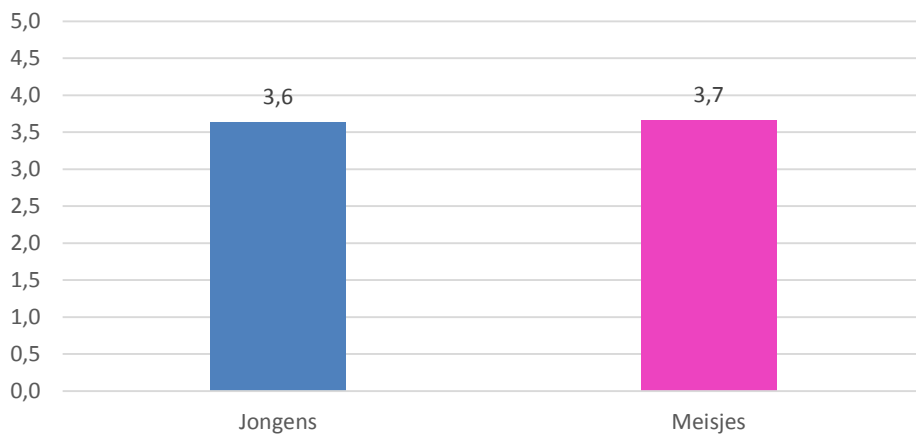
9. Op deze school leer je je afspraken nakomen

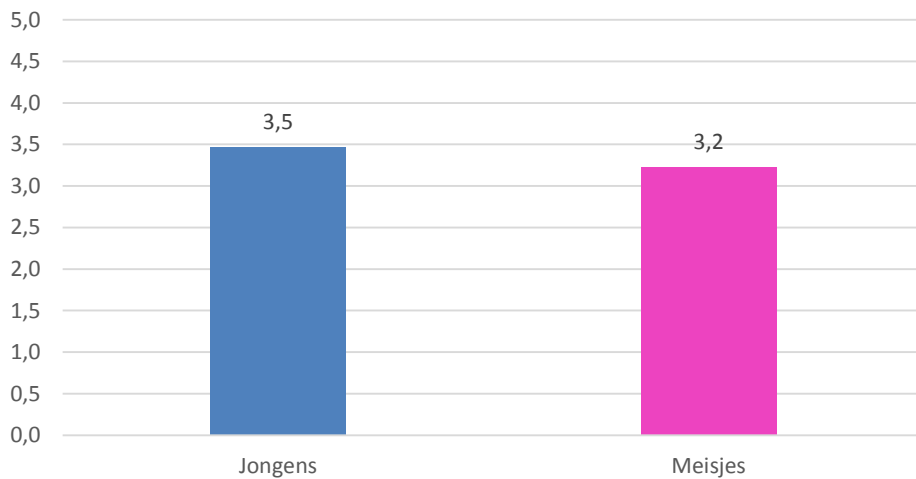
10. Op deze school leer je zelf initiatieven nemen

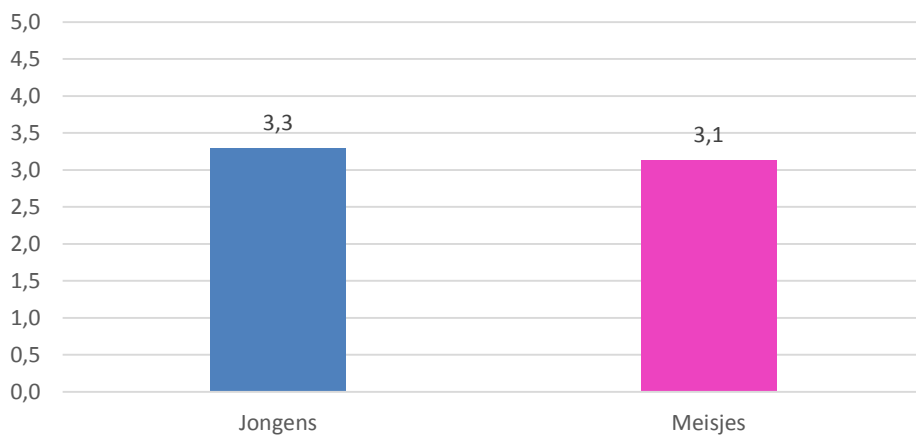
11. Op deze school leer je zelfstandig aan het werk gaan en blijven

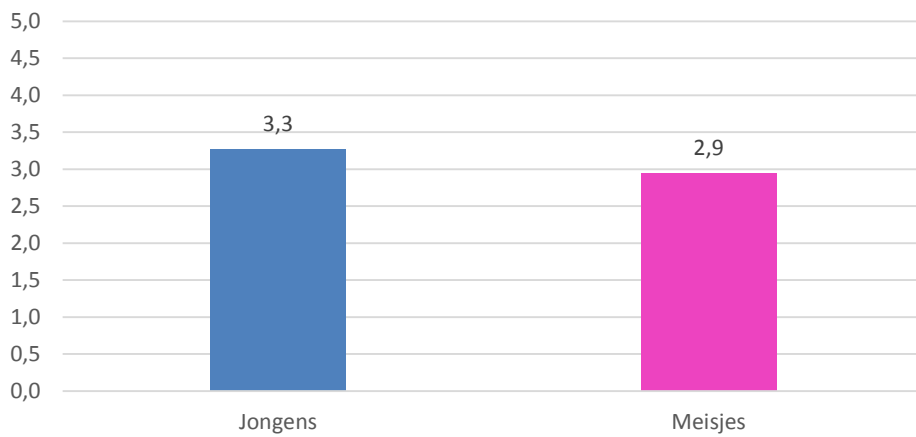
12. Op deze school leer je doelen stellen

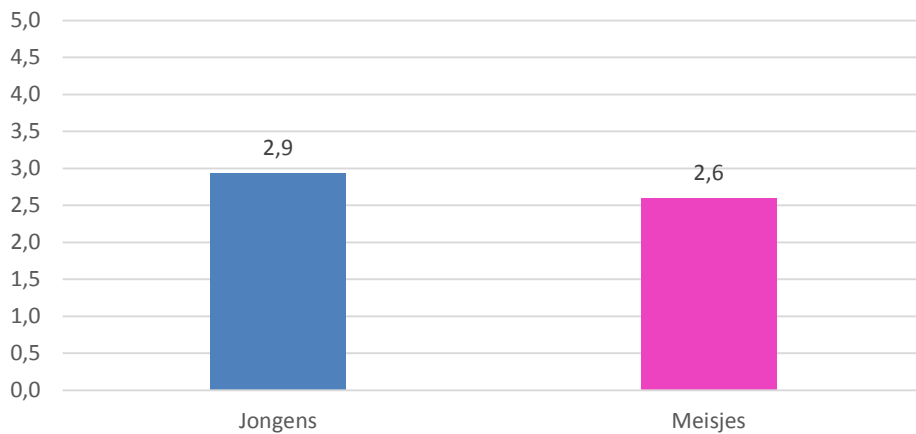
13. Op deze school leer je zelf tot actie overgaan als ik mijn doelen niet behaald heb

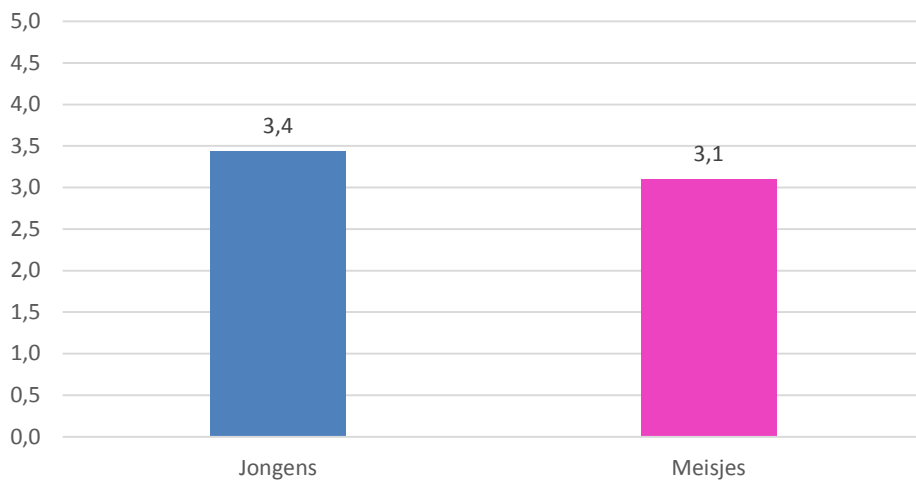
14. Op deze school leer je welke manier van leren het beste bij mij past

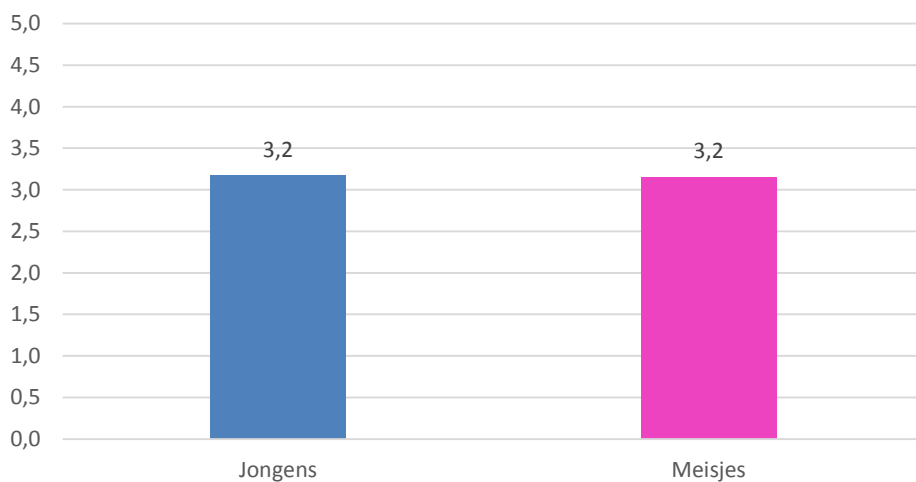
15. Op deze school leer je rust en concentratie in jezelf vinden

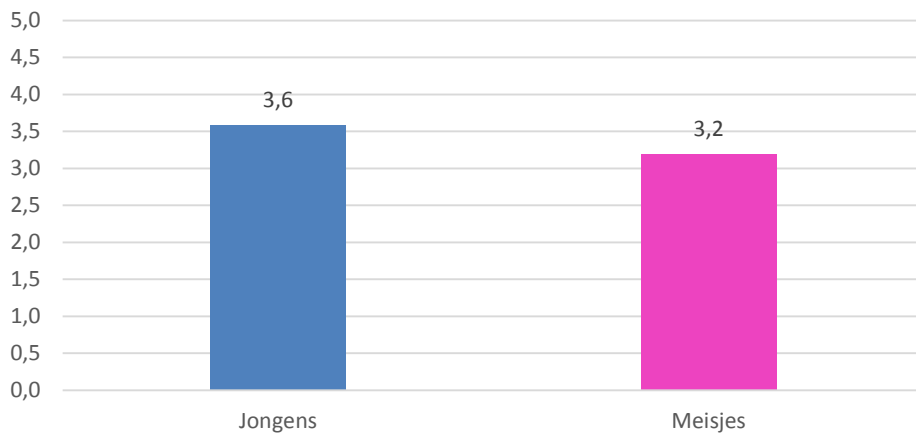
16. Op deze school leer je keuzes maken

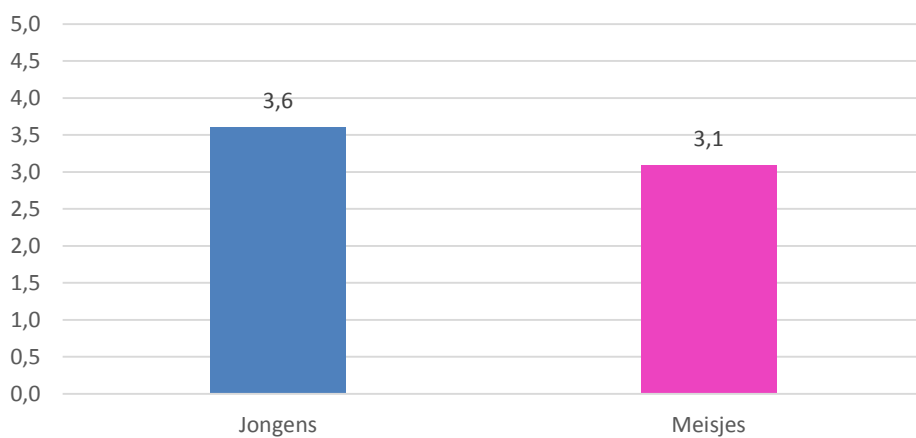
17. Op deze school leer je omgaan met vrijheid

Op deze school leer je leren van wat goed en fout is gegaan

19. Op deze school leer je reflecteren op wat beter zou kunnen

Bijlage 4: Interviewleidraad coaches, cyclus 2

Hoe goed vind je jezelf als coach (geef een cijfer van 0-10)?

9. In hoeverre lukt het je om te coachen? Waar hangt het vanaf of dit lukt?
10. Wat betekent coachen concreet? Wat doe je?
11. Heb je de indruk dat het zelfsturing van leerlingen (dwz dat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leerproces) bevordert? Hoe?

De leerlingen scoren het hoogst op vier aspecten van zelfsturing.

Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk

12. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten

13. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Ze leren zelf initiatieven te nemen

14. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven

15. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat doe je om dat te bevorderen? Concreet benoemen: coachingsacties óf andere activiteiten, houdingen etc

Overige opmerkingen:

Bijlage 5: Interviewleidraad groepsinterview leerlingen, cyclus 2

Uit de tweede klas worden er 2 klassen geselecteerd. De selectie van deze klassen vindt plaats op basis van de hoeveelheid ervaring die docenten hebben op het gebied van coaching.

Uit de ervaren en onervaren coachklassen worden vier leerlingen geselecteerd. De eerste twee jongens en twee meisjes uit de leerlingenlijst worden hiervoor geselecteerd. In totaal worden er dus 8 leerlingen bevraagd.

Algemeen:

1. Hoe vaak hebben jullie een coachgesprek?
2. Wat vind je van de coachgesprekken? Wat gaat wel goed en wat niet? Wat is voor jou belangrijk?
3. Heb je het idee dat het beter gaat op school door coaching? Zo ja, hoe dan precies? Zo niet, waarom dan niet?

Vervolgens ingaan op de vier aspecten:

Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk

1. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat helpt je verder om verantwoordelijk te zijn voor je eigen werk?

Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten

2. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat helpt je verder hierbij?

Ze leren zelf initiatieven te nemen

3. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat helpt je verder hierbij?

Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven

4. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat helpt je verder hierbij?

Laatste vraag:

Kunnen jullie een top 5 maken van 'dingen' die jullie kunnen helpen om verantwoordelijk te zijn voor jullie eigen werk?

Bijlage 6: Uitwerking interviewleidraad groepsinterview leerlingen (zie bijlage 5)

Interview Leerlingen, Cyclus 2

Groep van 8 lln, 2 jongens 6 meisjes, uit eerder gevolgde tweede klassen, die nu in de derde zitten

Leidraad Leerlingen, cyclus 2

Uit de tweede klas worden er 2 klassen geselecteerd. De selectie van deze klassen vindt plaats op basis van de hoeveelheid ervaring die docenten hebben op het gebied van coaching.

Uit de ervaren en onervaren coachklassen worden vier leerlingen geselecteerd. De eerste twee jongens en twee meisjes uit de leerlingenlijst worden hiervoor geselecteerd. In totaal worden er dus 8 leerlingen bevraagd.

Algemeen:

- 1) Hoe vaak hebben jullie een coachgesprek?
2 keer per jaar, plus 1x met ouders (is genoeg), soms elke periode een gesprek.
- 2) Wat vind je van de coachgesprekken? Wat gaat wel goed en wat niet? Wat is voor jou belangrijk?
Vinden gesprek soms gênant, willen het liefst snel weg. Bij gesprekken vallen eerst veel stiltes, geven graag korte antwoorden. Gaat met name over cijfers en gedrag, welbevinden komt niet in elke gesprek aan bod. Niet van : Hoe gaat het? Maar gelijk over school. Het stellen van doelen is belangrijk in de coachgesprekken, dat doe je samen. Soms krijg je een keuze en de meeste lln vinden het niet lastig om zelf met doelen te komen.
- 3) Heb je het idee dat het beter gaat op school door coaching? Zo ja, hoe dan precies? Zo niet, waarom dan niet?
Leerlingen hebben zelf niet het idee dat coaching helpt.

Vervolgens ingaan op de vier aspecten:

Ze leren verantwoordelijk te zijn voor hun eigen werk

5. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat helpt je verder om verantwoordelijk te zijn voor je eigen werk?

Verschildt per persoon, kan wel/ hoeft niet.

Ligt vooral aan jezelf

Helpen je om te herinneren aan doelen.

Ze leren eerst zelf iets uit te zoeken als ze iets niet weten

6. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier? Wat helpt je verder hierbij?

De leerlingen geven aan dat ze niet denken dat coachen hiertoe bijdraagt. Het verschilt ook weer per persoon.

Ze leren zelf initiatieven te nemen

7. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier ? Wat helpt je verder hierbij?

Ik moet zelf wel initiatief nemen.

Coach niet betrokken bij meer initiatief nemen

Ze leren zelfstandig aan het werk te gaan en te blijven

8. Draagt coaching daaraan bij, denk je? Zo ja, op welke manier ? Wat helpt je verder hierbij?

In de studieles gaan ze zelf aan de slag. Maar verder hebben de leerlingen niet het idee dat coaching bijdraagt aan het leren zelfstandig aan het werk te gaan.

Laatste vraag:

Kunnen jullie een top 5 maken van 'dingen' die jullie kunnen helpen om verantwoordelijk te zijn voor jullie eigen werk?

1 plannen leren

2 meer helpen leren, samen

3...

4...

5...

TIPS en TOPS?

Tops: Helpen en nemen de tijd

Tips: Beginnen met hoe gaat het?

(sommigen zeggen het onhandig te vinden met twee coaches op een klas)